

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในบทนี้จะได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาสภาพการดำเนินงานสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น ซึ่งข้อมูลที่น่ามาวิเคราะห์มีทั้งข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้จากแบบสอบถามแบบปลายปิด และข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากแบบสอบถามแบบปลายเปิดจากโรงเรียนจำนวน 26 โรงเรียนและจากการสัมภาษณ์กลุ่มในโรงเรียนจำนวน 5 โรงเรียน ซึ่งผู้วิจัยนำมาเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ตามลำดับหัวข้อต่อไปนี้

4.1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

4.2 สภาพการดำเนินงานสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น

4.3 ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น

4.4 ข้อเสนอแนะแนวทางเพื่อปรับปรุงการดำเนินงานสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น

4.1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามในการศึกษครั้งนี้ คือ ผู้บริหารโรงเรียน ครูอนามัยโรงเรียน และครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น จำนวน 26 โรงเรียน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม มีรายละเอียดในตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าความถี่และร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ที่	สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
		(n = 206)	
1	เพศ ชาย	76	36.9
	หญิง	130	63.1
2	อายุ 21 - 30 ปี	16	7.8
	31 - 40 ปี	55	26.7
	41 - 50 ปี	82	39.8
	51 ปีขึ้นไป	53	25.7
3	วุฒิทางการศึกษา		
	ต่ำกว่าปริญญาตรี	27	13.1
	ปริญญาตรี	175	85.0
	ปริญญาโท	4	1.9
4	ตำแหน่งหน้าที่		
	ผู้บริหารโรงเรียน	26	12.6
	ครูอนามัยโรงเรียน	26	12.6
	ครูผู้สอน	154	74.8
5	ประสบการณ์ในการทำงาน		
	1 - 5 ปี	16	7.8
	6 - 10 ปี	17	8.3
	11 - 15 ปี	27	13.1
	16 - 20 ปี	54	26.2
	21 ปีขึ้นไป	92	44.7
6	การเข้ารับการอบรมสัมมนาการดำเนินงานสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษา		
	เคย	66	32.0
	ไม่เคย	140	68.0

จากตารางที่ 1 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 63.1 มีอายุอยู่ระหว่าง 41 - 50 ปี ร้อยละ 39.8 มีวุฒิทางการศึกษาปริญญาตรีร้อยละ 85.0 มีตำแหน่งหน้าที่เป็นครูผู้สอนร้อยละ 74.8 มีประสบการณ์ในการทำงาน 21 ปีขึ้นไป ร้อยละ 92.0 และไม่เคยเข้ารับการอบรมสัมมนาการดำเนินงานสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษาร้อยละ 68.0

4.2 สภาพการดำเนินงานสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น

จากผลการศึกษาสภาพการดำเนินงานสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น 3 ด้าน คือ ด้านการจัดสิ่งแวดล้อม ด้านการจัดบริการสุขภาพและด้านการจัดการเรียนการสอนสุขภาพ ปรากฏผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

1) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณเกี่ยวกับการดำเนินงานสุขภาพในโรงเรียน โดยภาพรวม มีรายละเอียดในตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและการแปลความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวม

ที่	การดำเนินงานสุขภาพในโรงเรียน	ระดับการดำเนินงาน		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลความ
1	ด้านการจัดบริการสุขภาพ	3.30	.42	ปานกลาง
2	ด้านการจัดสิ่งแวดล้อม	3.25	.45	ปานกลาง
3	ด้านการจัดการเรียนการสอนสุขภาพ	2.79	.43	ปานกลาง
รวม		3.11	.43	ปานกลาง

จากตารางที่ 2 พบว่าการดำเนินงานสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น ทั้งโดยภาพรวมและรายด้านมีการดำเนินงานอยู่ในระดับ “ปานกลาง” เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการจัดบริการสุขภาพ ด้านการจัดสิ่งแวดล้อมและด้านการจัดการเรียนการสอนสุขศึกษา

2) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณเกี่ยวกับการดำเนินงานสุขภาพในโรงเรียน ด้านการจัดสิ่งแวดล้อม มีรายละเอียดในตารางที่ 3 ดังนี้

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและการแปลความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น ด้านการจัดสิ่งแวดล้อม

ที่	ด้านการจัดสิ่งแวดล้อม	ระดับการดำเนินงาน		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลความ
1	การจัดให้อาคารเรียนมีความมั่นคงแข็งแรง	4.23	.34	มาก
2	การจัดให้โรงอาหารมีความเหมาะสมและถูกสุขลักษณะ	3.68	.51	มาก
3	การจัดให้มีห้องกิจกรรมพิเศษที่เพียงพอ	3.28	.45	ปานกลาง
4	การจัดให้มีโต๊ะเรียน ม้านั่ง ที่ได้มาตรฐาน	3.36	.35	ปานกลาง
5	การจัดให้ห้องพักรูมีความสะอาดและน่าอยู่	3.47	.44	ปานกลาง
6	การจัดให้มีห้องพยาบาลที่เหมาะสม มีอุปกรณ์และเวชภัณฑ์เพียงพอ	2.50	.55	น้อย
7	การจัดบอร์ดหรือป้ายนิเทศการทางวิชาการในบริเวณโรงเรียน	3.50	.39	ปานกลาง
8	การจัดมุมอ่านหนังสือตามบริเวณโรงเรียน	3.12	.39	ปานกลาง
9	การจัดให้มีห้องส้วมและที่ปัสสาวะเพียงพอกับจำนวนนักเรียน	2.50	.35	น้อย

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและการแปลความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการ
ดำเนินงานสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น ด้านการจัดสิ่งแวดล้อม (ต่อ)

ที่	ด้านการจัดสิ่งแวดล้อม	ระดับการดำเนินงาน		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลความ
10	การจัดให้ห้องส้วมและที่ปัสสาวะสะอาดอยู่เสมอ	3.17	.54	ปานกลาง
11	การจัดให้มีน้ำดื่มน้ำใช้สะอาดและเพียงพอตลอดปี	3.63	.54	มาก
12	การจัดให้มีการกำจัดน้ำเสียที่ถูกหลักอนามัย	2.59	.30	ปานกลาง
13	การจัดให้มีที่ทิ้งขยะเพียงพอและทั่วถึง	3.46	.45	ปานกลาง
14	การจัดพื้นที่กำจัดขยะให้ถูกสุขลักษณะ	2.48	.31	น้อย
15	การจัดให้มีสนามกีฬาเพียงพอและทั่วถึง	3.58	.59	มาก
16	การจัดสนามเด็กเล่นโดยคำนึงถึงความปลอดภัย	3.27	.49	ปานกลาง
17	การจัดพื้นที่ปลูกพืชสวนครัว	2.67	.57	ปานกลาง
18	การจัดให้มีไม้ดอกไม้ประดับ ไม้ร่มเงาให้ความร่มรื่น และสวยงาม	3.84	.47	มาก
19	การจัดสวนป่าในโรงเรียน	3.08	.71	ปานกลาง
20	การจัดทำรั้วกินได้ภายในโรงเรียน	2.34	.41	น้อย
21	แบ่งเขตรับผิดชอบให้นักเรียนรักษาความสะอาดภายใน โรงเรียน	4.13	.43	มาก
22	การจัดให้มีมาตรฐานการดูแลความปลอดภัยแก่นักเรียนอย่างรัดกุมและเหมาะสม	3.65	.38	มาก
รวม		3.25	.45	ปานกลาง

จากตารางที่ 3 พบว่าโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น มีการดำเนินงานด้านการจัดสิ่งแวดล้อมโดยภาพรวมอยู่ในระดับ

“ปานกลาง” เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าการดำเนินงานอยู่ในระดับ “มาก” 7 ข้อ คือ

- (1) การจัดทำอาคารเรียนมีความมั่นคงแข็งแรง
 - (2) การจัดทำโรงอาหารมีความเหมาะสมและถูกสุขลักษณะ
 - (3) การจัดทำมีน้ำดื่มน้ำใช้สะอาดและเพียงพอตลอดปี
 - (4) การจัดทำมีสนามกีฬาเพียงพอและทั่วถึง
 - (5) การจัดทำมีไม้ดอกไม้ประดับ ไม่รบกวนให้ความร่มรื่นและสวยงาม
 - (6) แบ่งเขตรับผิดชอบให้นักเรียนรักษาความสะอาดภายในโรงเรียน
 - (7) การจัดทำมีมาตรฐานการดูแลความปลอดภัยแก่นักเรียนอย่างรัดกุมและเหมาะสม
- มีการดำเนินงานอยู่ในระดับ “น้อย” 4 ข้อ คือ
- (1) การจัดทำมีห้องพยาบาลที่เหมาะสม มีอุปกรณ์และเวชภัณฑ์เพียงพอ
 - (2) การจัดทำมีห้องส้วมและที่ปัสสาวะเพียงพอกับจำนวนนักเรียน
 - (3) การจัดทำพื้นที่กำจัดขยะให้ถูกสุขลักษณะ
 - (4) การจัดทำรั้วกินได้ภายในโรงเรียน
- นอกนั้นมีการดำเนินงานอยู่ในระดับ “ปานกลาง”

3) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการดำเนินงานสุขภาพในโรงเรียน ด้านการจัดสิ่งแวดล้อม ปรากฏผลดังนี้

สิ่งที่โรงเรียนได้ดำเนินการได้ดีแล้ว คือ (1) การสร้างรั้วคอนกรีตรอบบริเวณเพื่อความปลอดภัย (2) จัดบริเวณโรงเรียนเป็นสัดส่วนโดยมีการปลูกไม้ดอกไม้ประดับและจัดทำสวนหย่อมทำให้โรงเรียนร่มรื่น สวยงามน่าอยู่ (3) การจัดสภาพภายในโรงเรียนให้มีบรรยากาศที่ดี เช่น แสงสว่างเพียงพอ อากาศถ่ายเทได้สะดวก

สิ่งที่โรงเรียนยังดำเนินการได้ไม่ดี คือ (1) ทำเลที่ตั้งของโรงเรียนไม่เหมาะสม เป็นที่ลุ่มและติดกับชุมชนแออัด (2) ระบบการจัดเก็บและการกำจัดขยะยังไม่ดีจึงเกิดมลภาวะที่เป็นพิษในโรงเรียน (3) ห้องส้วมและที่ปัสสาวะของนักเรียนมีจำนวนไม่เพียงพอและขาดการดูแลรักษาจึงทำให้ไม่สะอาดมีกลิ่นเหม็น (4) การจัดบริการน้ำดื่มน้ำใช้ของนักเรียนยังขาดแคลนไม่สะอาดและขาดคุณภาพ (5) ห้องพยาบาลและเวชภัณฑ์ไม่เพียงพอ (6) ระบบการระบายน้ำเสียไม่ดีทำให้เกิดน้ำท่วมขัง (7) บริเวณโรงเรียนสกปรกหญ้าขึ้นรกมีขยะมูลฝอย (8) สนามเด็กเล่นและสนามกีฬาไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียนที่มีอยู่ในสภาพใช้การไม่ได้ดี (9) สถานที่รับประทานอาหารไม่เพียงพอ (10) มีรั้วกินได้ในบริเวณโรงเรียน

4) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณเกี่ยวกับการดำเนินงานสุขภาพในโรงเรียน ด้านการจัดบริการสุขภาพ มีรายละเอียดในตารางที่ 4 ดังนี้

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและการแปลความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดขอนแก่น ด้านการจัดบริการสุขภาพ

ที่	ด้านการจัดบริการสุขภาพ	ระดับการดำเนินงาน		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลความ
1	การจัดให้มีการตรวจสุขภาพนักเรียนโดยแพทย์และพยาบาลหรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเป็นประจำ	3.87	.45	มาก
2	การจัดให้มีการบริการตรวจสุขภาพแก่ครูและบุคลากรในโรงเรียน	3.10	.68	ปานกลาง
3	การจัดให้มีการทำระเบียบสละหรือบัตรสุขภาพนักเรียนครบทุกคน	4.23	.35	มาก
4	การจัดให้มีการตรวจสุขภาพนักเรียนในตอนเช้าเป็นประจำ	3.18	.42	ปานกลาง
5	การจัดให้มีการบริการอาหารกลางวันที่มีคุณภาพแก่นักเรียน	4.14	.34	มาก
6	การจัดให้มีการตรวจวัดสายตาและการทดสอบการได้ยินของนักเรียน	2.42	.31	น้อย
7	การจัดให้มีบริการภูมิคุ้มกันโรคแก่นักเรียนและบุคลากรในโรงเรียน	3.67	.41	มาก
8	การจัดให้มีบริการรักษาพยาบาลในโรงเรียน โดยครูอนามัยประจำโรงเรียนหรือบุคคลที่มีความรู้ด้านนี้	3.54	.41	มาก
9	การจัดให้มีครูหรือเจ้าหน้าที่อยู่ประจำห้องพยาบาล	2.38	.48	น้อย
10	การจัดให้มีกิจกรรมสันทนาการส่งเสริมสุขภาพจิตของครูและบุคลากรในโรงเรียน	2.45	.30	น้อย
รวม		3.30	.42	ปานกลาง

จากตารางที่ 4 พบว่าโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น มีการดำเนินงานด้านการบริการสุขภาพโดยภาพรวมอยู่ในระดับ

“ปานกลาง” เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าการดำเนินงานอยู่ในระดับ “มาก” 5 ข้อ คือ

(1) การจัดให้มีการตรวจสุขภาพนักเรียนโดยแพทย์และพยาบาลหรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเป็นประจำ (2) การจัดให้มีการทำทะเบียนสะสมหรือบัตรสุขภาพนักเรียนครบทุกคน (3) การจัดให้มีการบริการอาหารกลางวันที่มีคุณภาพแก่นักเรียน (4) การจัดให้มีบริการภูมิคุ้มกันโรคแก่นักเรียนและบุคลากรในโรงเรียน (5) การจัดให้มีบริการรักษาพยาบาลในโรงเรียน โดยครูอนามัยประจำ

โรงเรียนหรือบุคคลที่มีความรู้ด้านนี้ มีการดำเนินงานอยู่ในระดับ “น้อย” 3 ข้อ คือ (1) การจัดให้มีการตรวจวัดสายตาและการทดสอบการได้ยินของนักเรียน (2) การจัดให้มีครูหรือเจ้าหน้าที่อยู่ประจำห้องพยาบาล (3) การจัดให้มีกิจกรรมสันทนาการส่งเสริมสุขภาพจิตของครูและบุคลากรในโรงเรียน นอกนั้นมีการดำเนินงานอยู่ในระดับ “ปานกลาง”

5) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการดำเนินงานสุขภาพในโรงเรียนด้านการจัดบริการสุขภาพ มีปรากฏผลดังนี้

สิ่งที่โรงเรียนดำเนินงานได้ดีแล้ว คือ (1) การจัดบริการอาหารกลางวันที่ถูกหลักอนามัย จัดตามความเหมาะสมตามสภาพท้องถิ่น (2) การจัดบริการอาหารเสริม(นม) ปัจจุบันได้ระดับก่อนประถมศึกษาและระดับประถมศึกษาได้รับอาหารเสริมนมแล้วเป็นบางชั้นเรียน (3) การบริการตรวจสุขภาพและสร้างภูมิคุ้มกันโรคให้กับนักเรียนในโรงเรียนเป็นการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างโรงพยาบาลหรือศูนย์อนามัยกับโรงเรียนเป็นอย่างดี (4) นักเรียนมีบัตรสุขภาพครบทุกคน (5) มีการตรวจสุขภาพนักเรียนในตอนเช้าโดยครูประจำชั้น

สิ่งที่โรงเรียนยังดำเนินงานได้ไม่ดี คือ (1) ครูยังไม่เห็นความสำคัญของการตรวจวัดสายตาและการตรวจทดสอบการได้ยินจึงไม่ดำเนินการตรวจอย่างจริงจังและต่อเนื่อง (2) ห้องพยาบาลไม่มีครูหรือเจ้าหน้าที่ประจำ (3) การจัดกิจกรรมสันทนาการเพื่อส่งเสริมสุขภาพจิตของครูและบุคลากรในโรงเรียน (4) นักเรียนไม่ไปใช้บริการในห้องส้วมและที่บัสสวาระ โดยเฉพาะนักเรียนชายจะบัสสวาระตามกำแพงรั้ว (5) การบริการด้านรักษาพยาบาลเวลานักเรียนเจ็บป่วยมักส่งโรงพยาบาลหรือส่งกลับบ้าน (6) การเฝ้าระวังอนามัยช่องปากนักเรียนไม่สม่ำเสมอ เช่น นักเรียนไม่ได้แปรงฟันหลังรับประทานอาหารกลางวันทุกวัน (7) การทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ยุงในบางแห่งจะมีลูกน้ำอยู่เป็นจำนวนมาก

6) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณเกี่ยวกับการดำเนินงานสุขภาพในโรงเรียน
ด้านการจัดการเรียนการสอนสุขศึกษา มีรายละเอียดในตารางที่ 5 ดังนี้

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและการแปลความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการ
ดำเนินงานสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานการ
ประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น ด้านการจัดการเรียนการสอนสุขศึกษา

ที่	ด้านการจัดการเรียนการสอนสุขศึกษา	ระดับการดำเนินงาน		
		X	S.D.	แปลความ
1	การจัดให้มีบริการแนะแนวสุขภาพแก่นักเรียนในโรงเรียน	3.39	.49	ปานกลาง
2	การจัดให้มีการอบรมสัมมนาครูผู้สอนสุขศึกษาให้ทั่วถึง	2.31	.24	น้อย
3	การจัดให้มีกิจกรรมเสริมหลักสูตร เพื่อส่งเสริมสุขภาพ นักเรียน เช่น การบริหารร่างกายทำต่างๆก่อนเข้าเรียน	2.97	.62	ปานกลาง
4	การจัดให้มีการประชุมครูเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน สุขศึกษาในโรงเรียนอยู่เสมอ	2.47	.54	น้อย
5	การจัดให้มีความร่วมมือด้านสื่อการเรียนและอุปกรณ์ที่ใช้ ประกอบการเรียนการสอนสุขศึกษา	2.45	.45	น้อย
6	การส่งเสริมให้มีครูผู้สอนสุขศึกษามีคุณภาพและเป็น แบบอย่างที่ดี	3.17	.49	ปานกลาง
7	การจัดให้มีการพัฒนาหลักสูตรการสอนสุขศึกษาให้สอดคล้อง กับปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น	2.37	.16	น้อย
8	การจัดให้มีโครงการหรือแผนงานพัฒนางานด้านสุขภาพ ของโรงเรียนทุกภาคเรียน	3.22	.41	ปานกลาง
รวม		2.79	.43	ปานกลาง

จากตารางที่ 5 พบว่าโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น มีการดำเนินงานด้านการจัดการเรียนการสอนสุขศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับ “ปานกลาง” เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าการดำเนินงานอยู่ในระดับ “ปานกลาง”

4 ข้อ คือ (1) การจัดให้มีบริการแนะแนวสุขภาพแก่นักเรียนในโรงเรียน (2) การจัดให้มีกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อส่งเสริมสุขภาพนักเรียน เช่น การบริหารร่างกายท่าต่างๆก่อนเข้าเรียน (3) การส่งเสริมให้มีครูผู้สอนสุขศึกษามีคุณภาพและเป็นแบบอย่างที่ดี (4) การจัดให้มีโครงการหรือแผนงานพัฒนางานด้านสุขภาพของโรงเรียนทุกภาคเรียน ส่วนการดำเนินงานอยู่ในระดับ “น้อย” 4 ข้อ คือ (1) การจัดให้มีการอบรมสัมมนาครูผู้สอนสุขศึกษาให้ทั่วถึง (2) การจัดให้มีการพัฒนาหลักสูตรการสอนสุขศึกษาให้สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น (3) การจัดให้มีการประชุมครูเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนสุขศึกษาในโรงเรียนอยู่เสมอ (4) การจัดให้มีการพร้อมด้านสื่อการเรียนและอุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการเรียนการสอนสุขศึกษา

7) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการดำเนินงานสุขภาพในโรงเรียนด้านการจัดการเรียนการสอนสุขศึกษา มีปรากฏผลดังนี้

สิ่งที่โรงเรียนดำเนินการได้ดีแล้ว คือ (1) จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรในเรื่องการแข่งขันกีฬาและกีฬากลุ่ม (2) การจัดการเรียนการสอนตามสภาวะปัจจุบัน เช่น การสอนเรื่องโรคระบาด ในช่วงที่มีโรคระบาดเกิดขึ้น (3) การให้ความรู้ทางเสียงตามสายของโรงเรียน การประกาศหน้าเสาธง จัดป้ายนิเทศตลอดจนจัดให้มีการเดินรณรงค์โดยได้รับความร่วมมือจากหน่วยงาน ได้แก่ โรงพยาบาลและสาธารณสุข

สิ่งที่โรงเรียนยังดำเนินการได้ไม่ดีคือ (1) ครูไม่เห็นความสำคัญของวิชาสุขศึกษา เพราะถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตจึงทำให้ครูใช้วิธีการสอนแบบบรรยายมากกว่าการที่ให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริง (2) ขาดสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย (3) หลักสูตรสุขศึกษาไม่พัฒนาให้เหมาะสมกับท้องถิ่น (4) ครูผู้สอนไม่เป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักเรียน เช่น การสูบบุหรี่ ดื่มสุรา (5) นักเรียนไม่ได้นำความรู้ที่ได้จากการเรียนการสอนไปใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น การรักษาสุขภาพอนามัยและการเลือกซื้อ เลือกใช้ประทานอาหาร

4.3 ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น

จากผลการศึกษาปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษา

ขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น 3 ด้าน คือ ด้านการจัด
สิ่งแวดล้อม ด้านการจัดบริการสุขภาพและด้านการจัดการเรียนการสอนสุขศึกษา ปรากฏผลการ
วิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

1) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานสุขภาพ
ในโรงเรียนโดยภาพรวม มีรายละเอียดในตารางที่ 6 ดังนี้

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและการแปลความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรค
ในการดำเนินงานสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานการ
ประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวม

ที่	ปัญหาอุปสรรคการดำเนินงาน	ระดับปัญหาอุปสรรค		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลความ
1	ด้านการจัดการเรียนการสอนสุขศึกษา	2.89	.42	ปานกลาง
2	ด้านการจัดบริการสุขภาพ	2.70	.58	ปานกลาง
3	ด้านการจัดสิ่งแวดล้อม	2.66	.53	ปานกลาง
รวม		2.75	.51	ปานกลาง

จากตารางที่ 6 พบว่าโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
จังหวัดขอนแก่น มีปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานสุขภาพ ทั้งโดยภาพรวมและรายด้าน
อยู่ในระดับ “ปานกลาง” เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน
สุขศึกษา ด้านการจัดบริการสุขภาพ และด้านการจัดสิ่งแวดล้อม

2) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานสุขภาพ
ในโรงเรียน ด้านการจัดสิ่งแวดล้อม มีรายละเอียดในตารางที่ 7 ดังนี้

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและการแปลความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรค
ในการดำเนินงานสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานการ
ประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น ด้านการจัดสิ่งแวดล้อม

ที่	ด้านการจัดสิ่งแวดล้อม	ระดับปัญหาอุปสรรค		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลความ
1	บริเวณที่ตั้งโรงเรียนที่ไม่เหมาะสม แห้งแล้งและกันดาร	3.51	.39	มาก
2	สิ่งก่อเหตุรำคาญจากสิ่งแวดล้อมในชุมชนใกล้โรงเรียน	2.38	.56	น้อย
3	ความคับแคบของเนื้อที่และบริเวณโรงเรียน	2.62	.79	ปานกลาง
4	ความห่างไกลของโรงเรียนจากหน่วยงานบริการสุขภาพ	2.26	.70	น้อย
5	ความไม่เพียงพอของอาคารเรียนและห้องเรียน	3.58	.30	มาก
6	ลักษณะโครงสร้างและความไม่เหมาะสมในการใช้งาน ของอาคารเรียน	2.55	.41	ปานกลาง
7	ความไม่เพียงพอของน้ำดื่ม น้ำใช้	3.49	.42	ปานกลาง
8	ระบบการระบายอากาศและแสงสว่างในห้องเรียนไม่ เหมาะสม	2.50	.56	ปานกลาง
9	การขาดความเอาใจใส่ดูแลรักษาความสะอาด	2.31	.52	น้อย
10	การขาดความตระหนักในความสำคัญของการพัฒนา สิ่งแวดล้อมของนักเรียนและบุคลากรในโรงเรียน	2.51	.48	ปานกลาง
11	การขาดความร่วมมือจากผู้ปกครอง ชุมชนและ กรรมการโรงเรียน	2.51	.46	ปานกลาง
12	การขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ในการจัดสิ่งแวดล้อมใน โรงเรียน	2.95	.56	ปานกลาง
13	การหวังพึ่งพางบประมาณจากส่วนกลางมากกว่าความ พยายามช่วยตนเองของบุคลากรในโรงเรียน	3.66	.54	มาก

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและการแปลความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรค
ในการดำเนินงานสุภาพในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานการ
ประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น ด้านการจัดสิ่งแวดล้อม (ต่อ)

ที่	ด้านการจัดสิ่งแวดล้อม	ระดับปัญหาอุปสรรค		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลความ
14	ผู้บริหารให้ความสำคัญกับการจัดสิ่งแวดล้อมให้ถูก สัญลักษณ์	2.13	.62	น้อย
15	บุคลากรในโรงเรียนถือว่าการจัดสิ่งแวดล้อมไม่ใช่หน้าที่ ของตนเอง	2.24	.62	น้อย
16	โรงเรียนไม่ส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัด สิ่งแวดล้อม	2.03	.62	น้อย
17	ให้ความสนใจต่อสิ่งแวดล้อมเรื่องใดเรื่องหนึ่งมากเกินไปจน ละเลยเรื่องอื่น	2.30	.47	น้อย
18	ครูให้ความสำคัญและการเรียนการสอนในห้องเรียนเท่า นั้น	2.32	.53	น้อย
รวม		2.66	.53	ปานกลาง

จากตารางที่ 7 พบว่าโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น มีปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน ด้านการจัดสิ่งแวดล้อมโดยภาพรวมอยู่ในระดับ“ปานกลาง” เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีปัญหาอุปสรรคอยู่ในระดับ“มาก” 3 ข้อ คือ (1) บริเวณที่ตั้งโรงเรียนที่ไม่เหมาะสม แห้งแล้งและกันดาร (2) ความไม่เพียงพอของอาคารเรียนและห้องเรียน (3) การหวังพึ่งพางบประมาณจากส่วนกลางมากกว่าความพยายามช่วยตนเองของบุคลากรในโรงเรียน มีปัญหาอุปสรรคอยู่ในระดับ“น้อย” 8 ข้อ คือ (1) สิ่งกีดขวางจากสิ่งแวดล้อมในชุมชนใกล้โรงเรียน (2) ความห่างไกลของโรงเรียนจากหน่วยงานบริการ

สุขภาพ (3) การขาดความเอาใจใส่ดูแลรักษาความสะอาด (4) ผู้บริหารให้ความสำคัญกับการจัด
สิ่งแวดล้อมให้ถูกสุขลักษณะ (5) บุคลากรในโรงเรียนถือว่าการจัดสิ่งแวดล้อมไม่ใช่หน้าที่ของตน
เอง (6) โรงเรียนไม่ส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดสิ่งแวดล้อม (7) ให้ความสนใจต่อ
สิ่งแวดล้อมเรื่องใดเรื่องหนึ่งมากเกินไปจนละเลยเรื่องอื่น (8) ครูให้ความสำคัญต่อการเรียน
การสอนในห้องเรียนเท่านั้น นอกนั้นมีปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานอยู่ในระดับ “ปานกลาง”

3) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานสุขภาพ
ในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น ด้านการ
จัดสิ่งแวดล้อม มีปัญหาอุปสรรคที่สำคัญดังนี้ คือ (1) บริเวณที่ตั้งโรงเรียนไม่เหมาะสม เช่น ตั้ง
อยู่กลางชุมชนแห่งแล้งกันดารขาดน้ำ บางแห่งเป็นที่ลุ่ม (2) ขาดการวางแผนพัฒนาสิ่งแวดล้อม
(3) ขาดงบประมาณ (4) กรรมการโรงเรียนตลอดจนผู้ปกครองไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควร

4) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานสุขภาพ
ในโรงเรียน ด้านการจัดบริการสุขภาพ มีรายละเอียดในตารางที่ 8 ดังนี้

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและการแปลความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรค
ในการดำเนินงานสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานการ
ประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น ด้านการจัดบริการสุขภาพ

ที่	ด้านการจัดบริการสุขภาพ	ระดับปัญหาอุปสรรค		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลความ
1	การจัดทำระเบียบสะสมและบัตรสุขภาพของนักเรียนให้ครบทุกคน	2.28	.70	น้อย
2	ความไม่เพียงพอของยาและเวชภัณฑ์	3.55	.39	มาก
3	เด็กไม่มีเงินสำหรับจ่ายค่าอาหารกลางวัน	2.71	.44	ปานกลาง
4	ขาดแคลนงบประมาณในการจัดบริการอาหารกลางวัน	3.59	.37	มาก

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและการแปลความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรค
ในการดำเนินงานสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น ด้านการจัดบริการสุขภาพ (ต่อ)

ที่	ด้านการจัดบริการสุขภาพ	ระดับปัญหาอุปสรรค		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลความ
5	ขาดแคลนสถานที่ในการจัดบริการอาหารกลางวัน	2.67	.67	ปานกลาง
6	ขาดแคลนวัตถุดิบเพื่อปรุงเป็นอาหารกลางวัน	2.45	.63	น้อย
7	การช่วยเหลือและติดตามผลการรักษาพยาบาล เมื่อนักเรียนเจ็บป่วย	2.41	.57	น้อย
8	การช่วยเหลือติดตามนำส่ง เพื่อรักษาพยาบาลเมื่อ นักเรียนเกิดอุบัติเหตุหรือเจ็บป่วย	2.40	.65	น้อย
9	การดูแลสวัสดิภาพความปลอดภัยแก่นักเรียน	2.50	.72	น้อย
10	ติดตามผลการรักษาพยาบาลทุกครั้ง	2.45	.68	น้อย
รวม		2.70	.58	ปานกลาง

จากตารางที่ 8 พบว่าโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น มีปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน ด้านการจัดบริการสุขภาพโดยภาพรวมอยู่ในระดับ“ปานกลาง” เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีปัญหาอุปสรรคอยู่ในระดับ“มาก” 2 ข้อ คือ (1) ความไม่เพียงพอของยาและเวชภัณฑ์ (2) ขาดแคลนงบประมาณในการจัดบริการอาหารกลางวัน มีปัญหาอุปสรรคอยู่ในระดับ“น้อย” 6 ข้อ คือ (1) การจัดทำระเบียบสะสมและบัตรสุขภาพของนักเรียนให้ครบทุกคน (2) ขาดแคลนวัตถุดิบเพื่อปรุงเป็นอาหารกลางวัน (3) การช่วยเหลือและติดตามผลการรักษาพยาบาลเมื่อนักเรียนเจ็บป่วย (4) การช่วยเหลือติดตามนำส่งเพื่อรักษาพยาบาลเมื่อนักเรียนเกิดอุบัติเหตุหรือเจ็บป่วย (5) การดูแลสวัสดิภาพความปลอดภัยแก่นักเรียน (6) ติดตามผลการรักษาพยาบาลทุกครั้ง นอกนั้นมีปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานอยู่ในระดับ “ปานกลาง”

5) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานสุขภาพในโรงเรียน ด้านการจัดบริการสุขภาพ มีปัญหาอุปสรรคที่สำคัญดังนี้ คือ (1) ขาดงบประมาณในการพัฒนาการจัดบริการสุขภาพ (2) ขาดบุคลากรที่มีความชำนาญด้านสุขภาพอนามัยโดยตรงทำหน้าที่ครูอนามัยประจำอยู่ที่ห้องพยาบาล (3) นักเรียนมีจำนวนมากทำให้การบริการด้านสุขภาพอนามัยไม่ทั่วถึง (4) สถานที่สำหรับให้บริการด้านสุขภาพยังไม่เพียงพอ เช่น โรงอาหารมีขนาดเล็กเกินไป (5) ผู้บริหารไม่ค่อยให้ความสนใจเกี่ยวกับโครงการด้านสุขภาพอนามัย (6) ครูส่วนใหญ่เห็นว่างานบริการสุขภาพเป็นหน้าที่ของครูอนามัยเพียงฝ่ายเดียว (7) ความร่วมมือระหว่างชุมชนกับโรงเรียนยังไม่ได้ดีเท่าที่ควร

6) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานสุขภาพในโรงเรียน ด้านการจัดการเรียนการสอนสุขศึกษา มีรายละเอียดในตารางที่ 9 ดังนี้

ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและการแปลความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น ด้านการจัดการเรียนการสอนสุขศึกษา

ที่	ด้านการจัดการเรียนการสอนสุขศึกษา	ระดับปัญหาอุปสรรค		
		X	S.D.	แปลความ
1	โรงเรียนขาดแคลนเอกสารและข่าวสาร	2.92	.49	ปานกลาง
2	ขาดแคลนอุปกรณ์สื่อการเรียนการสอนสุขศึกษา	3.55	.28	มาก
3	การนิเทศครูให้เปลี่ยนพฤติกรรมการสอนเป็นการสอนที่มุ่งให้นักเรียนปฏิบัติได้จริง	2.88	.39	ปานกลาง
4	ความขัดแย้งของขนบธรรมเนียมประเพณีและความเชื่อที่ผิดในชุมชนเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลและการรักษาสุขภาพ	2.17	.56	น้อย
5	ขาดการอบรมสัมมนาครูผู้สอนสุขศึกษา	3.60	.25	มาก
6	ครูผู้สอนสุขศึกษาไม่เป็นแบบอย่างที่ดีในเรื่องของสุขภาพ	2.22	.53	น้อย
รวม		2.89	.42	ปานกลาง

จากตารางที่ 9 พบว่าโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น มีปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน ด้านการจัดการเรียนการสอนสุขศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับ“ปานกลาง” เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีปัญหาอุปสรรคอยู่ในระดับ “มาก” 2 ข้อ คือ (1) ขาดแคลนอุปกรณ์สื่อการเรียนการสอนสุขศึกษา (2) ขาดการอบรมสัมมนาครูผู้สอนสุขศึกษา มีปัญหาอุปสรรคอยู่ในระดับ “น้อย” 2 ข้อ คือ (1) ความขัดแย้งของชนบทรรมนิยมประเพณีและความเชื่อที่ผิดในชุมชนเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลและการรักษาสุขภาพ (2) ครูผู้สอนสุขศึกษาไม่เป็นแบบอย่างที่ดีในเรื่องของสุขภาพ นอกนั้นมีปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานอยู่ในระดับ “ปานกลาง”

7) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานสุขภาพในโรงเรียน ด้านการจัดการเรียนการสอนสุขศึกษา มีปัญหาอุปสรรคที่สำคัญดังนี้ คือ (1) จำนวนนักเรียนมากเกินไปงบประมาณในการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์และการผลิตสื่อไม่เพียงพอ (2) ครูผู้สอนขาดความชำนาญ (3) ขาดการอบรมสัมมนาครูผู้สอนสุขศึกษา (4) ขาดเอกสารด้านสุขภาพอนามัยสำหรับครูและนักเรียนไว้ค้นคว้า (5) ครูไม่เห็นความสำคัญของการสอนวิชาสุขศึกษาเท่าที่ควรเพราะถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต (6) บุคลากรได้รับการอบรมสัมมนาไม่ทั่วถึงและต่อเนื่อง

4.4 ข้อเสนอแนะแนวทางเพื่อการปรับปรุงการดำเนินงานสุขภาพในโรงเรียน

ประถมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น

ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงข้อเสนอแนะแนวทางเพื่อการปรับปรุงการดำเนินงานสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษาเพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ทั้งด้านการจัดสิ่งแวดล้อม ด้านการจัดบริการสุขภาพ และด้านการจัดการเรียนการสอนสุขศึกษา มีผู้ตอบแบบสอบถามที่สมบูรณ์ จำนวน 124 คน จากผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 206 คน ซึ่งปรากฏผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

1) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณเกี่ยวกับข้อเสนอแนะแนวทางเพื่อการปรับปรุงการดำเนินงานสุขภาพในโรงเรียน ด้านการจัดสิ่งแวดล้อม ซึ่งได้จากแบบสอบถามปลายเปิด มีรายละเอียดในตารางที่ 10 ดังนี้

ตารางที่ 10 จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะแนวทางเพื่อการปรับปรุงการดำเนินงานสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น ด้านการจัดสิ่งแวดล้อม

ที่	ด้านการจัดสิ่งแวดล้อม	ข้อเสนอแนะ	
		จำนวน	ร้อยละ
		(n= 124)	
1.	มีน้ำดื่มน้ำใช้ที่สะอาดและเพียงพอ	51	41.13
2.	สร้างที่ทิ้งขยะ ที่กำจัดขยะและที่เก็บขยะรวมเพื่อรอ ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาทำลาย	41	33.06
3.	สร้างห้องส้วมและที่ปัสสาวะให้เพียงพอและสะอาด อยู่เสมอ	25	20.16
4.	รัฐควรจัดงบประมาณให้เพียงพอ	23	18.55
5.	มีการวางแผนหรือโครงการอย่างต่อเนื่อง	15	12.10
6.	จัดให้มีห้องพยาบาลโดยเฉพาะ พร้อมจัดหาเตียงพยาบาล และเวชภัณฑ์ให้เพียงพอ	15	12.10
7.	ผู้บริหารโรงเรียนควรให้การส่งเสริมสนับสนุนและยอมรับ ความคิดเห็นของบุคลากรในโรงเรียน	11	8.87
8.	จัดให้มีห้องกิจกรรมเพื่อให้เด็กได้ใช้เวลาว่างให้เป็น ประโยชน์แทนการมั่วสุมอบายมุขต่างๆ	11	8.87
9.	ประสานงานกับหน่วยงานรัฐและเอกชนให้มีส่วน ในการรับผิดชอบร่วมกัน	7	5.65
10.	จัดทำมุมสำหรับพักผ่อนและสนามเด็กเล่นให้เพียงพอ	5	4.03
11.	ควรมีการประกวดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน เพื่อกระตุ้นให้เกิดการพัฒนา	4	3.23
12.	ทำโรงเรียนให้ร่มรื่นสวยงามน่าอยู่	4	3.23

ตารางที่ 10 จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะแนวทางเพื่อการปรับปรุงการดำเนินงานสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น ด้านการจัดสิ่งแวดล้อม (ต่อ)

ที่	ด้านการจัดสิ่งแวดล้อม	ข้อเสนอแนะ	
		จำนวน	ร้อยละ
		(n= 124)	
13.	ปลูกจิตสำนึกในการสร้างวินัยแก่เด็ก เกี่ยวกับการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม	2	1.61
14.	ปลูกฝังให้นักเรียนและบุคลากรในโรงเรียนตระหนักถึงความสำคัญของการขจัดมลพิษต่างๆ เช่น น้ำ อากาศ	2	1.61
15.	จัดทำเอกสารประชาสัมพันธ์แนะนำการจัดและรักษาสิ่งแวดล้อม	1	0.81

จากตารางที่ 10 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามได้ให้ข้อเสนอแนะให้โรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น มีการดำเนินงานด้านการจัดสิ่งแวดล้อมในเรื่องต่างๆที่สำคัญดังต่อไปนี้ คือ (1) มีน้ำดื่ม น้ำใช้ที่สะอาดและเพียงพอ (2) สร้างที่ทิ้งขยะ ที่กำจัดขยะและที่เก็บขยะรวมเพื่อรอให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาทำลาย (3) สร้างห้องส้วมและที่ปัสสาวะให้เพียงพอ และสะอาดอยู่เสมอ (4) รัฐควรจัดงบประมาณให้เพียงพอ (5) มีการวางแผนหรือโครงการอย่างต่อเนื่อง (6) จัดให้มีห้องพยาบาลโดยเฉพาะ พร้อมเตียงพยาบาลและเวชภัณฑ์ให้เพียงพอ (7) ผู้บริหารโรงเรียนควรให้การส่งเสริมสนับสนุนและยอมรับความคิดเห็นของบุคลากรในโรงเรียน (8) จัดให้มีห้องกิจกรรมเพื่อให้เด็กได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์แทนการมั่วสุมอบายมุขต่างๆ

2) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพเกี่ยวกับข้อเสนอแนะแนวทางเพื่อการปรับปรุงการดำเนินงานสุขภาพในโรงเรียน ด้านการจัดสิ่งแวดล้อม สิ่งที่โรงเรียนควรดำเนินงานที่สำคัญ คือ (1) จัดสร้างที่เก็บน้ำดื่มที่สะอาดและเพียงพอกับจำนวนนักเรียน (2) จัดทำน้ำประปาขนาดเล็กใน

โรงเรียนโดยการขุดบ่อบาดาลเพื่อทำน้ำประปา (3) สร้างที่ทิ้งขยะให้เพียงพอและมีการแยกที่เก็บขยะเปียกขยะแห้ง สร้างที่เก็บขยะรวมเพื่อรอให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปทิ้งหรือทำลาย (4) สร้างห้องส้วมและที่ปัสสาวะนักเรียนให้เพียงพอและดูแลรักษาความสะอาด (5) จัดหาห้องพยาบาลโดยเฉพาะพร้อมเตียงพยาบาลและเวชภัณฑ์ให้เพียงพอ (6) มีการวางแผนระยะยาวในการวางแผนก่อสร้างอาคารเรียนและอาคารประกอบ (7) ควรสร้างสวนป่าภายในบริเวณโรงเรียนเพื่อดูดอากาศที่เป็นพิษ

3) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณเกี่ยวกับข้อเสนอแนะแนวทางเพื่อการปรับปรุงการดำเนินงานสุขภาพในโรงเรียน ด้านการจัดบริการสุขภาพ ซึ่งได้มาจากแบบสอบถามปลายเปิด มีรายละเอียดในตารางที่ 11 ดังนี้

ตารางที่ 11 จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะแนวทางเพื่อการปรับปรุงการดำเนินงานสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่
สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดขอนแก่น ด้านการจัดบริการสุขภาพ

ที่	ด้านการจัดบริการสุขภาพ	ข้อเสนอแนะ	
		จำนวน	ร้อยละ
		(n =124)	
1.	มีครูอนามัยโดยตรงหรือพยาบาลประจำห้องพยาบาล	39	31.45
2.	ปลูกฝังนักเรียนเห็นความสำคัญด้านสุขภาพอย่างต่อเนื่อง	30	24.19
3.	ส่งเสริมให้ครูได้รับการอบรมด้านการบริการสุขภาพจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุขโดยตรง	28	22.58
4.	จัดทำแผนร่วมกันระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครองและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	21	16.94
5.	รัฐควรส่งเสริมด้านงบประมาณอย่างเพียงพอและต่อเนื่อง	19	15.32
6.	มีการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	17	13.71

ตารางที่ 11 จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะแนวทางเพื่อการปรับปรุงการดำเนินงานสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่
สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดขอนแก่น ด้านการจัดบริการสุขภาพ (ต่อ)

ที่	ด้านการจัดบริการสุขภาพ	ข้อเสนอแนะ	
		จำนวน	ร้อยละ
		(n= 124)	
7.	บริการสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพจิตของครูและบุคลากร	17	13.71
8.	สำรวจสภาพปัญหาเพื่อรวบรวมข้อมูล	15	12.10
9.	ตรวจสุขภาพนักเรียนเป็นประจำ	10	8.06
10.	จัดให้มีคณะกรรมการรับผิดชอบในการดำเนินงานด้านสุขภาพ	8	6.45
11.	จัดหาอาหารเสริมให้เพียงพอ	7	5.65
12.	นักเรียนมีบัตรสุขภาพทุกคน	6	4.84
13.	เชิญวิทยากรมาให้ความรู้แก่ครูและนักเรียน	4	3.23
14.	จัดหาน้ำดื่มและน้ำเพื่อใช้สำหรับแปรงฟันให้เพียงพอทุกฤดู	3	2.42
15.	ติดตามผลการรักษาพยาบาลทุกครั้ง	2	1.61
16.	ไม่ควรให้มีการขายน้ำอัดลมในโรงเรียน	2	1.61
17.	ครูควรตระหนักถึงความสำคัญของการบริการสุขภาพในโรงเรียน	2	1.61
18.	จัดประกวดและเผยแพร่ผลงานที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพอนามัย	1	0.81
19.	จัดบริการแนะแนวสุขภาพแก่นักเรียน	1	0.81

จากตารางที่ 11 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามได้ให้ข้อเสนอแนะให้โรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดขอนแก่น มีการดำเนินงานด้านการจัดบริการสุขภาพในเรื่องต่างๆที่สำคัญดังต่อไปนี้ คือ (1) มีครูอนามัยโดยตรงหรือพยาบาลประจำห้องพยาบาล (2) ปลุกฝังนักเรียนเห็นความสำคัญด้านสุขภาพอย่างต่อเนื่อง (3) ส่งเสริมให้ครูได้รับการอบรมด้านการบริการสุขภาพจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุขโดยตรง (4) จัดทำแผนร่วมกัน

ระหว่างโรงเรียนผู้ปกครองและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (5) รัฐควรส่งเสริมด้านงบประมาณอย่างเพียงพอและต่อเนื่อง (6) มีการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (7) บริการสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพจิตของครูและบุคลากร (8) สำรวจสภาพปัญหาเพื่อรวบรวมข้อมูล

4) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพเกี่ยวกับข้อเสนอแนะแนวทางเพื่อการปรับปรุงการดำเนินงานสุขภาพในโรงเรียน ด้านการจัดบริการสุขภาพ มีข้อเสนอแนะที่สำคัญดังต่อไปนี้ คือ (1) มีครูอนามัยหรือพยาบาลประจำห้องพยาบาลโดยเฉพาะ (2) ควรจัดให้มีการอบรมสัมมนาวิธีการตรวจสุขภาพแก่ครูอนามัยและครูประจำชั้น (3) จัดอบรมผู้นำอนามัยนักเรียนเพื่อช่วยเหลือครูในการดูแลความปลอดภัยด้านอุบัติเหตุในโรงเรียน (4) ควรมีงบประมาณจากส่วนกลางอย่างเพียงพอ (5) ควรแยกห้องส้วมของนักเรียนชาย นักเรียนหญิง ให้เป็นสัดส่วน (6) ร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกำหนดแหล่งเพาะพันธุ์อย่างจริงจัง (7) โรงเรียนควรจัดดำเนินงานเกี่ยวกับโครงการอาหารกลางวันของนักเรียนเอง ไม่ควรให้แม่ค้าจากภายนอกมาขาย

5) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณเกี่ยวกับข้อเสนอแนะแนวทางเพื่อการปรับปรุงการดำเนินงานสุขภาพในโรงเรียน ด้านการจัดการเรียนการสอนสุขศึกษา ซึ่งได้จากแบบสอบถามปลายเปิด มีรายละเอียดในตารางที่ 12 ดังนี้

ตารางที่ 12 จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะแนวทางเพื่อปรับปรุง
การดำเนินงานคุณภาพในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น ด้านการจัดการเรียนการสอนสู่ศึกษา

ที่	ด้านการจัดการเรียนการสอนสู่ศึกษา	ข้อเสนอแนะ	
		จำนวน	ร้อยละ
		(n= 124)	
1.	จัดให้มีการอบรม สัมมนาครูผู้สอนเกี่ยวกับหลักสูตรและ การพัฒนาการเรียนการสอน	45	36.29
2.	จัดหาสื่อการเรียนการสอนหรือวารสารให้เพียงพอ	39	31.45
3.	ควรเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนใหม่ โดยยึดเด็ก เป็นศูนย์กลาง	26	20.97
4.	ครูผู้สอน ควรมีความรู้หรือมีวุฒิทางศึกษาโดยเฉพาะ	15	12.10
5.	จัดสร้างหลักสูตรท้องถิ่น	12	9.68
6.	เชิญวิทยากรจากภายนอกมาให้ความรู้เป็นบางครั้ง	10	8.06
7.	มีการนิเทศ ติดตามผล เพื่อแก้ไขข้อบกพร่องสม่ำเสมอ	10	8.06
8.	จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้นักเรียน	8	6.45
9.	ประกวดและเผยแพร่กิจกรรมที่ประสบผลสำเร็จ	7	5.65
10.	ครูผู้สอน ผู้ปกครอง เป็นแบบอย่างที่ดีต่อเด็ก	6	4.84
11.	หลักสูตรควรแยกเฉพาะวิชา	3	2.42
12.	ผู้บริหารและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต้องสนับสนุนอย่างจริงจัง	3	2.42
13.	จัดเวรภัณฑ์ วัสดุอุปกรณ์ให้ครบ	2	1.61
14.	ขอความร่วมมือจากภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง	2	1.61
15.	จัดอัตราครูพยาบาลโดยเฉพาะ	2	1.61
16.	ครู ผู้ปกครองหรือผู้ที่เกี่ยวข้องควรมีส่วนรับผิดชอบร่วมกัน	1	0.81
17.	จัดห้องศึกษาโดยเฉพาะ	1	0.8.1

จากตารางที่ 12 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามได้เสนอแนะให้โรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ ส่งกักสำนักงานการศึกษาจังหวัดขอนแก่น ดำเนินงานด้านการจัดการเรียนการสอนในเรื่องต่างๆที่สำคัญดังต่อไปนี้ คือ (1) จัดให้มีการอบรม สัมมนาครูผู้สอนเกี่ยวกับหลักสูตรและการพัฒนาการเรียนการสอน (2) จัดหาสื่อการเรียนการสอนหรือวารสารให้เพียงพอ (3) เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนของครูโดยยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง (4) ครูผู้สอนควรมีความรู้หรือมีวุฒิทางสุขศึกษาโดยเฉพาะ (5) จัดสร้างหลักสูตรท้องถิ่น (6) เชิญวิทยากรจากภายนอกมาให้ความรู้เป็นบางครั้ง (7) มีการนิเทศ ติดตามผลเพื่อแก้ไขข้อบกพร่องสม่ำเสมอ (8) จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้นักเรียน

6) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพเกี่ยวกับข้อเสนอแนะแนวทางเพื่อการปรับปรุงการดำเนินงานสุขภาพในโรงเรียน ด้านการจัดการเรียนการสอนสุขศึกษา มีข้อเสนอแนะที่สำคัญดังต่อไปนี้ คือ (1) ควรเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนของครูโดยยึดเด็กเป็นศูนย์กลางให้เด็กได้ปฏิบัติจริง (2) ผลิตสื่อให้เพียงพอหรือขอรับสื่อเพื่อประกอบการเรียนการสอนจากโรงพยาบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (3) ครูส่วนมากไม่เห็นความสำคัญของการสอนสุขศึกษา เพราะถือว่าเป็นเพียงส่วนหนึ่งของกลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต (4) ครูผู้สอนไม่มีความรู้หรือวุฒิทางสุขศึกษา (5) ระดมสมองบุคลากรในโรงเรียนและชุมชนเพื่อสร้างหลักสูตรท้องถิ่น (6) ขาดการนิเทศภายในเกี่ยวกับการเรียนการสอนสุขศึกษา (7) ปลูกฝังนิสัยที่ดีในการเลือกและรับประทานอาหาร